

נספח לקוד האתי

הנחיות בעבודה פסיכואנליטית עם ילדות/ים ומתבגרות/ים

פברואר 2025

נספח זה מהווה תוספת לקוד האתי של מכון תל אביב לפסיכואנליזה בת זמננו, ומנחה על כללי עבודה אנליטית עם ילדות/ים ומתבגרות/ים, בנוסף להנחיות הכלליות המצוינות בקוד האתי של המכון. יודגש כי הנחיות אלו חלות גם בכל עבודה טיפולית עם ילדות/ים ומתבגרות/ים. בהגדרה - ילדות/ים ומתבגרות/ים, הם קטינות/ים שגילן/ם צעיר משמונה-עשרה שנים. הצרכים ההתפתחותיים הספציפיים של כל מטופל/ת, בפרט במקרים של מטופלות/ים בעלות/י צרכים מיוחדים, יובאו בחשבון בהתאמת העבודה בכל מקרה לגופו. במכון תל אביב לפסיכואנליזה בת זמננו נערכת הכשרה מיוחדת בפסיכואנליזה לילדות/ים ומתבגרות/ים, כמומחיות בפני עצמה. אנליזה של ילדות/ים ומתבגרות/ים תערך רק על ידי פסיכואנליטיקאיות/ם של ילדות/ים ומתבגרות/ים או עמיתות/ים הלומדים במסלול ההכשרה בפסיכואנליזה של ילדות/ים ומתבגרות/ים, בהתאם להנחיות ההכשרה.

במכון ישנם גם חברות/ים מהמחזורים הראשונים (עד מחזור 2004 כולל) המוכרות/ים כאנליטיקאיות/ים למבוגרים ולמתבגרים. חברים אלה הוכרו לפני שנפתח במכון מסלול המיועד להכשרת אנליטיקאים לילדות/ים ולמתבגרות/ים.

1. הורי הילד/ה

כללי: בטיפול בילדות/ים ומתבגרות/ים, ההורים הם הפונים אל הטיפול או האנליזה, והם בני ברית הכרחיים להצלחת הטיפול ולהתנהלותו. בדרך כלל הטיפול/אנליזה בילד/ה מלווה בתהליך של הדרכת הורים – אשר גם היא נעשית מתוך חשיבה פסיכואנליטית (ותוך בדיקה של כל מקרה לגופו). יש לזכור שטיפול בהורים יערך רק במקרה של טיפול משפחתי (ואז יהיו מעורבים גם אחים, בהתאם לשיקול דעת המטפל) או טיפול דיאדי.

באשר להורים גרושים יש לבקש הסכמת שני הורים לטיפול, ולהתייחס לתהליכי ליווי בטיפול/אנליזה בהתאם לשיקול המטפל.

1.1 האנליטיקאית/י/תכבד את זכות ההורים ואחריותם לגדל את ילדם בביתם כל עוד הם אינם מפרים באופן ברור וחמור את זכויותיו האחרות של הילד, בהתאם להצהרת זכויות הילד בישראל.

¹ יש להבחין בין טיפול באוריינטציה פסיכואנליטית לבין אנליזה – אנליזה יכולה להיערך רק ע"י מי שנמצא בתהליך הכשרה פסיכואנליטית ייעודית לילדים ונוער על פי כללי ההכשרה במכון, או שסיים הכשרתו.

1.2 האנליטיקאי/ת י/תכבד את זכות ההורים לבחירה ולהחלטה² בסוגיות הנוגעות לילד/תם, כל עוד החלטותיהם אינן פוגעות בזכויות החוקיות של הילד/ה באופן ברור.

1.3 האנליטיקאי/ת י/תכבד את הזכות למידע רפואי באופן שיאפשר להורים הבנה עמוקה ככל הניתן על מצבו/ה של ילד/תם, מהות ואופי הטיפול, החלופות הקיימות לטיפול, כדי לאפשר להם קבלת החלטות מיטביות בסוגיות הנוגעות לילד/תם.

2. יחסי האנליטיקאי/ת עם המטופל/ת והוריה/ו

2.1 לפני תחילת הטיפול/האנליזה, האנליטיקאי/ת י/תסביר לילד/ה ולהוריה/ו את העקרונות והמסגרת של הטיפול האנליטי/האנליזה בצורה המתאימה להתפתחותה/ו הקוגניטיבית והרגשית, וכך גם בכל מצב בו נדרש שינוי במסגרת הטיפול³.

2.2 ההורים (או אפוטרופוס/ית) זכאים להחליט בכל הסוגיות הקשורות בטיפול בילד/ה, כל עוד בהחלטתם לא נפגעות זכויותיה/ו. בהחלטות יובאו בחשבון הבנת ההורים באשר לטובת ילד/תם, תוך איזון עם עמדת הילד/ה באשר לטובתה/ו, בהתאם להתפתחותה/ו.

2.3 ככלל, ההנחיות האתיות החלות על יחסי האנליטיקאי/ת עם מטופל/ת כפי שהובהרו בקוד האתי, חלות הן על הקשר עם הילד והן על הקשר עם הוריו.

2.4 האחריות להחלטות הנוגעות למעורבות הילד/ה בהליך הטיפולי מוטלת על ההורים (או האפוטרופוס/ית החוקי/ת), אך אף שהסכמת הילד/ה עשויה שלא להיות נדרשת באופן חוקי, היא חיונית מבחינה טיפולית, ומתחזקת ככל שמתקדמת התפתחותה/ו ותובנתה/ו.

3. סודיות ופרטיות

3.1 הקשר המיוחד בין האנליטיקאי/ת והילד/ה המטופל/ת עלול לגרום למתח בין זכותה/ו לפרטיות בפני גורמים שונים, לרבות הוריה/ו, לבין זכות ההורים למידע ולפרטיות. על האנליטיקאי/ת לשאוף לאיזון בין עקרונות אלו, כל עוד שמירת או אי שמירת מידע אינה פוגעת בזכויות הילד/ה להגנה ולטיפול איכותי. בהתאם, בקשר עם הורי הילד/ה תשמר זכותה/ו לפרטיות.

3.2 על האנליטיקאי/ת להבהיר כללים אלו של שמירת הסודיות לילד/ה ולהוריה/ו לפני תחילת הטיפול, ואת המקרים בהם יש צורך להפר את החיסיון.

3.3 מסירת מידע לגורמים אחרים על המטופל/ת תיעשה בהסכמת הוריה/ו בלבד. ניתן למסור מידע שלא בהסכמת ההורים במקרים של אלימות או הזנחה, כנדרש בחוק.

² החלטות שהמטפל או האנליטיקאי ממליצים על יישומן.

³ במצב בו הורים מבקשים לסיים את הטיפול בילד/תם יש לערוך איתם דיון מעמיק, בעיקר כאשר יש אי הסכמה בין רצונו של הילד ובין רצון ההורים.

4. תוקפנות ומיניות ילדית

4.1 טיפול פסיכואנליטי מעצם הגדרתו עוסק בתכנים רגשיים שונים, לעתים באופן גולמי, ביניהם גם ביטויים של תוקפנות ושל מיניות ילדית. העיסוק בתכנים אלה מחייב רגישות מיוחדת. על האנליטיקאי/ת להקפיד כי העיסוק בתכנים אלה ייעשה באופן התואם את התפתחותה/ו של הילד/ה, תוך התייחסות מכבדת לגיל, מגדר, השפה והתרבות הנהוגות בביתו, וסוג וחומרת הבעיה הנפשית.